

X. PIUS PÁPA
„PRÆSTANTIA SCRIPTURÆ”

kezdetű motu propioja

A BIBLIAI TANULMÁNYOKRÓL
ÉS A MODERNISTÁKRÓL

1907. november 18.

Eredetileg megjelent:
Egyházi Közlöny,
1907-es évfolyam,
47. szám

Stepheneum, Budapest

A szöveg folyamatos gondozás alatt áll.
(Utolsó módosítás: 2015.12.04. 23:34) A mindenkori legfrissebb változat
itt érhető el: figyelji.de/a/prae-re

Minden jog fenntartva.
© Kapisztrán Szent János Kiadó, 2015.
kapisztrankiado.hu

ISBN: 978-615-80385-0-8

1. Bevezetés

Az *Osservatore Romano* november 20-iki számában a Szentatyának egy 18-áról kelt motu proprioja jelent meg, amely megparancsolja minden katolikusnak, hogy vessék alá magukat a XIII. Leótól alapított bibliai tanulmányi bizottság döntéseinek és ezeket a szent római kongregációk rendeleteiként tekintsék. Súlyos bünt követnek el azok, akik szóban vagy írásban kritikát gyakorolnak ezen döntések fölött. Megerősíti továbbá a modernistákra és híveikre kimondott *excommunicatio latae sententiae*, végül felszólítja a püspököket és a szerzetesrendek főnökeit, hogy tartsák szemmel a tanárokat, kivált a szemináriumokban és mozdítsák el azokat, akik a modernizmusnak hódolnak. A püspököknek külön meghagyja, hogy ne szenteljék föl a modernizmushoz hajló papnövédeket és egyházmegyéikben akadályozzák meg a modernista könyvek eladását és olvasását. A *motu proprio* teljes szövege magyar fordításban így hangzik:

2. A Szentatya motu proprioja a bibliai tanulmányokról és a modernistákról.

Halhatatlan emlékü elődünk, XIII. Leo 1893-ban kelt *Providentissimus Deus* enciklikájában a Szentírás fejtegetése és tanulmányozásának ajánlása közben megállapította azokat a törvényeket, amelyek szerint a biblia tanulmányozása helyes módon szabályoztatik. És midőn védelmezi a szent könyveket a racionalisták tévedései és rágalmai ellen, ugyanekkor védelmébe fogadta azokat a magát „magasabb kritikának” nevező hamis tan véleményeivel szemben is. Hiszen e nézetek nyilván nem egyebek, mint a racionalizmus koholmányai – mint a pápa oly bölcsen írta a filológiától és a rokon szakoktól kölcsönözve.

Ám mivel előre látta, hogy napról-napra növekszik az a veszély, amely a megfontolatlan és visszás nézetek terjedéséből keletkezett, nevezett elődünk 1902 novemberében kelt *Vigilantiæ studiique memores* kezdetű apostoli iratában felállította a pápai bibliai bizottságot, amely néhány, tudásban, okosságban kiváló bíborosokból áll, akik mellé, konzultor címmel, több, a teológiai bibliatudományban járatos, különböző nemzetiségű és különböző egzegétikai irányú áldozópap van adva. Mert azt találta a pápa egyik előnynek a tanulmányokhoz és a mi korunkhoz legillőbbnek, ha a bizottságban szabad alkalom nyújtatik minden egyes vélemény kifejtésére, megvizsgálására és megvitatására. Ugyancsak ezen irat szerint a bíborosok nem foglalhatnak állást egy bizonyos vélemény mellett addig, mielőtt minden vélemény pontosan meg nem vizsgáltatott és semmi olyas nem mellőztetett el, ami a biblikus kérdések igazi és tisztas helyzetét a legtisztább világításba helyezheti. Csak ha az ügy ilyen irányban haladt, szabad a döntéseket jóváhagyás végett a pápa elé terjeszteni és azután nyilvánosságra hozni.

Hosszas kutatások és gondos vizsgálat után bocsát ki a pápai bibliai bizottság néhány szerencsés határozatot, amelyek igen hasznosak a helyes biblikus tanulmány előmozdítására és annak bizonyos elv szerinti irányítására. Mi azonban azt látjuk, hogy nem hiányzanak olyanok sem, akik nagyon hajlanak oly vélemények és módszerek felé, amelyek káros újításvágytól vannak megmetyelvezve és mértéktelenül törekednek a hamis

szabadságra. Ez a szabadság valójában féktelenség és a helyes tannal való ellentétben meg a hit tisztasága iránti ellenszenvben nyilvánul. És azért nem fogadják ezek illő engedelmisséggel az ily határozatokat, noha a pápától jóváhagyattak.

Ezért érezzük magunkat indíttatva annak kijelentésére és előírására, amint azt jelen sorainkban nyomatékosan kijelentjük és előírjuk: hogy mindenkinek lelkiismereti kötelessége magát alávetni a pápai bibliai bizottság határozatainak – úgy azoknak, amelyek már kibocsáttattak, mint azoknak, amelyek a jövőben még kibocsáttatni fognak, valamint a kongregációk pápailag jóváhagyott rendeleteinek. És az engedelmisség megtagadásának s a vakmerőségnek vádjától, vagyis súlyos büntől nem lesznek mentesek azok, akik szóban vagy írásban megtámadják ezen határozatokat; egyáltalán nem is tekintve azt a botránkozást, amelyet másoknak okoznak, továbbá Istenhez való viszonyukat, ha – mint legtöbbször történik – könnyelműen terjesztik idevágó tévelyeket.

Hogy pedig korlátok közé szorítsuk napról-napra merészebbé váló szellemét sok modernistának, akik szofizmáikkal és mesterfogásaikkal minden erejétől és hatályától meg akarják rabolni nemcsak a *Lamentabili sane exitu* rendeletet, amelyet az Inkvizíció ez év júliusában adott ki parancsunkra, hanem a mi f. évi szeptember 8-án kelt *Pascendi dominici gregis* enciklikánkat is, megismételjük apostoli tekintélyünknel fogva mind a kongregációnak azon rendeletét, mind a mi enciklikánkat, hozzácsatolva az exkommunikáció büntetését azok áthágói ellen. Egyúttal kijelentjük és elhatározzuk, hogy ha valaki – amittől Isten óvjon – arra a merészségre ragadtatja magát, hogy csak egyet is hirdessen azon tételekből és tanokból, amelyek a két fentemlített okmányban elvettetnek, az *ipso facto* az *Apostolicæ sedis* konstitúció *Docentes* fejezetében foglalt cenzúra alá esik, amely az első a római pápának *simpliciter* fenntartott *excommunicatio latæ sententiæ*ek között. Ez az exkommunikáció azonban értendő azon büntetések fenntartása alatt, amelyben azok részesülhetnek, akik az említett okmányok ellen, mint eretnokségek terjesztői és védelmezői vétenek, ha netán tételeik, véleményeik és tanaik eretnek jellegűek, ami azon két okmány ellenfeleinél többször is előfordul, nevezetesen akkor, ha a modernisták tévelyei mellett küzdenek, mert ezek alkotják minden eretnokség foglalatát.

Miután ezt elhatároztuk, ismételten és sürgősen ajánljuk az egyházmegyék ordináriusainak és a szerzetesrendek előljáróinak, hogy a legnagyobb éberséggel kísérik a tanárokat, kivált a szemináriumokban. Ha olyanokat találnak, akikre átragadt a modernisták tévtana, akik nagyon rokonszenveznek az új és káros irányzatokkal, vagy akik kevésbé hajlandók a Szentszék bárhol kihirdetett előírásait követni, azokat egyáltalában tiltsák el a tanári hivatal gyakorlásától. Továbbá ki kell zárni a felszentelésből azokat a fiatal embereket, akik csak a legcsekélyebb gyanút is keltik, hogy az elítélt tanok és a káros újdonságok felé hajlanak. Egyúttal intjük őket, ügyeljenek szorgosan arra, hogy ne hanyagolják el a katolikus könyvkereskedésekből s még inkább a tanuló ifjúság kezéből eltávolítani azokat az egyre sűrűbben megjelenő könyveket és más iratokat, melyek oly véleményeket és irányokat képviselnek, amelyeket az enciklika és az említett dekrétum elvetettek. Ha ezt szorgosan végrehajtják, az igazi és szilárd szellemi műveltség képviselőivé lesznek, ami úgyszólván a püspökeik legfőbb gondja kell, hogy legyen.

Tekintélyünkre támaszkodva akarjuk és megparancsoljuk, hogy mindez szilárd jurerővel bírjon, tekintet nélkül egyéb, esetleg ellentétes határozatokra.

Kelt Rómában, Szent Péter oltáránál, 1907. november 18-án, pápaságunk ötödik esztendejében.

X. Pius pápa.

3. Utószó

Amint a lapok híreiből kivehetjük, a pápának ez a rendelete mély benyomást keltett mindenütt. Az általános meglepedésbe természetesen a felháborodás hangjai is vegyültek, hogy hol, azt talán nem kell mondanunk. A modernisták és híveik valóságos terrorizmust emlegettek, amellyel a pápa csirájában el akar fojtani minden szabad törekvést. Pedig itt szó sincs terrorizmusról. A dolog igen egyszerű. Először is X. Pius nem cselekedett új dolgot. Mindössze megismételte elődének, IX. Piusnak egy régebbi exkommunikációját mindazok ellen, akik eretnek tanokat terjesztenek. Ez az exkommunikáció a *motu proprio* is idézett *Apostolicæ sedis* bullának *Docentes* című fejezetében foglaltatik. És ha a pápa föllevenítette ezeket a régi intézkedéseket, megvolt rá az oka. Mikor a *Pascendi* enciklika megjelent, a modernisták azzal a szofizmával akarták elvitatni dogmatikus értékét, hogy a pápa nem szólt benne *ex cathedra*, tehát lelkiismeretileg nem kötelező a katolikusokra nézve. Mikor az exkommunikáció megjelent, az ellen azt hozták föl, hogy nem közöltetett a kanonikus szabályzat szerint. A pápa tehát ebben a *motu proprio*ban mintegy indirekt módon megfelelt ezekre a kritikákra, és midőn a leghatározottabb módon elítélte és kárhoztatta benne a modernizmust, mint „minden eretnekség foglalatát”, nem tett egyebet, csak az egyház hagyományát folytatta. Ez az igazi jellege a legújabb pápai okmányoknak, amelynek fontosságát nem szabad se kicsinyelni, se túlhajtani. És még különösen ki kell emelnünk benne azt, hogy a biblikus tanulmányok bizottságát egy rangra helyezi a szent római kongregációkkal.

